

OSLO TINGRETT

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivnr.	3 23.00
D	30/9-08
P	2008/02406-073

Dok 4

Barne og Likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse

08-126551ADM-OTIR/ADM

Dato

26.09.2008

NOU 2008:9 Med barnet i fokus – en gjennomgang av barne-lovens regler om foreldreansvar, bosted og samvær. Høringsuttalelse

Det vises til departementets høringsbrev av 9. mai 2008. Oslo tingrett ser det som viktig å gi uttalelse til denne utredningen som tar opp til ny vurdering enkelte sentrale spørsmål av stor praktisk betydning for barns rettsstilling etter samlivsbrudd mellom foreldrene. Oslo tingrett behandler årlig mange saker om foreldreansvar, bosted og samvær etter bestemmelsene i barneloven. Det innebærer at mange av tingrettens dommere har opparbeidet en ganske stor erfaring om barns ulike oppvekstvilkår og de problemene som oppstår ved samlivsbrudd.

Det fremgår av høringsbrevet at en hovedmålsetting for utvalget har vært å vurdere endringer i barneloven i et perspektiv der begge foreldre anses for å være like viktige for barnet og å støtte opp om en samfunnsutvikling der begge foreldre tar ansvar for barna. Oslo tingrett har også merket en økende bevissthet og engasjement rundt farsrollen. Dette er i seg selv en ubetinget positiv utvikling som man må hilse velkommen. At et øket engasjement i denne sammenhengen kan være noe prosesskapende, er - slik Oslo tingrett ser det - en naturlig følge av en ønsket utvikling. Ved vurderingen av de enkelte forslag må man likevel kunne ta i betraktning om de foreslåtte løsninger vil kunne være prosesskapende. Begrunnelsen er at en unødig prosess for retten vil kunne være belastende og ikke til barnets beste.

Når det gjelder enkelthetene i utredningen vil tingretten konsentrere seg om noen av hovedspørsmålene som utvalget har uttalt seg om:

1. Foreldreansvaret

Utvalgets flertall går inn for å opprettholde gjeldende ordning etter barneloven § 35 om at dersom foreldrene verken er gift eller bor sammen ved barnets fødsel, har mor i utgangspunktet foreldreansvaret alene. Flertallet begrunner dette med at det i slike tilfeller kan være urimelig å pålegge mor å måtte reise sak for å hindre at faren tar del i foreldreansvaret. Blant annet nevnes at mor kan ha vært utsatt for mishandling eller overgrep. Mindretallet mener at det bør innføres en ordning med felles foreldreansvar uavhengig av om foreldrene

Postadresse
Postboks 8023 Dep., 0030 Oslo

Sentralbord
22 03 52 00

Saksbehandler
Liv Rognlien

Bankgiro

Organisasjonsnummer

Kontoradresse
Oslo Tinghus, C. J. Hambrospl. 4

Telefaks
22 03 53 53

Telefon
22 03 52 15

Ekspedisjonstid
0845-1545 (1500)

Internett/E-post
<http://domstol.no/oslo-tingrett>
oslo.tingrett.eksp@domstol.no

har vært gift eller har bodd sammen. Mindretallet peker på at barneloven § 35 er den eneste bestemmelsen i barneloven som opprettholder en morspresumpsjon. Oslo tingrett er for så vidt enig med mindretallet i at den gjeldende bestemmelsen prinsipielt sett er i strid med utviklingen hvoretter far og mor skal anses som likeverdige i barnas liv – uavhengig av hva slags forhold det har vært mellom foreldrene. Spørsmålet er om dette likevel skal være avgjørende. Oslo tingrett slutter seg til flertallet. I de tilfellene hvor foreldrene ikke er gift og heller ikke bor sammen ved barnets fødsel, og ikke blir enige om foreldreansvaret, bør det være opp til far å reise sak.

2. Samtykke til helsehjelp

Utvalget foreslår at barnet kan gis helsehjelp dersom det er til barnas beste og en av foreldrene samtykker. Utvalget legger til grunn at det er en reell og ikke helt upraktisk problemstilling at enkelte barn i dag ikke får nødvendig eller hensiktsmessig helsehjelp, fordi en av foreldrene motsetter seg dette. Den av foreldrene som motsetter seg behandling, kan imidlertid få domstolen til å avgjøre spørsmålet. Oslo tingrett finner dette forslaget velbegrunnet, men understreker at man som domstol har liten erfaring med disse spørsmålene.

3. Bostedskompetansen

Utvalgets flertall foreslår at begge foreldre med felles foreldreansvar må samtykke til flytting innenlands, med unntak av kortere flyttinger, og for tilfeller der flytting er til barnas beste. Dersom foreldrene er uenige, skal domstolen avgjøre flyttespørsmålet. Flertallets forslag bryter med gjeldende rett. Etter dagens ordning skal den av foreldrene som barnet bor fast hos kunne treffe avgjørelse som gjelder ”vesentlige sider” av omsorgen, herunder ”spørsmål om barnet skal være i barnehage, kor i landet barnet skal bu og andre større avgjerder om dagliglivet”. Utvalgets første mindretall mener at en beslutning om innenlands flytting bør kunne fattes av den som barnet bor fast hos, men at loven her må suppleres med en varslingsplikt. Utvalgets andre mindretall mener at lovverket ikke bør legge noen restriksjoner på flytting innenlands og at det heller er grunn til å innføre en regel om plikt til å foreta forutgående varsling av den andre av foreldrene.

Oslo tingrett har forståelse for intensjonene bak flertallets forslag. Sett fra et domstolssynspunkt er det grunn til å peke på at en omlegging som foreslått av flertallet vil kunne være mer konflikt- og prosesskapende enn den regelen man har i dag. Retten finner grunn til å peke på at det finnes en rekke grunner til at personer med omsorg for barn velger å flytte, og at de mange som har eneomsorgen for et barn regelmessig vektlegger hensynet til barnet ved avgjørelsen av om man skal flytte og i tilfelle hvor. Likevel opplever domstolen også tilfelle hvor den som ønsker å flytte ikke synes å ha tilstrekkelig fokus på hva som vil være til barnets beste. Etter en helhetsvurdering, ser tingretten den varslingsplikten utvalgets første mindretall har foreslått som tilstrekkelig til å ivareta barnets beste i disse situasjonene. Oslo tingrett gir sin tilslutning til dette forslaget.

I den forbindelse ønsker vi å peke på at varslingsplikten antagelig bør være noe lengre enn 6 uker - slik at den som blir varslet får noe mer tid til å vurdere situasjonen. Det er viktig at det her ikke blir uoverveide søksmål.

4. Samvær

Utvalgets flertall mener at regelen i barneloven § 43 annet ledd, siste punktum om "vanlig samværsrett" bør beholdes, men slik at samværet utvides til å omfatte totalt fem overnattinger pr. 14 dager, tre uker sommerferie og at antall ferier utvides til også å omfatte høst- og vinterferier. Utvalgets mindretall mener at regelen om "vanlig samværsrett" bør tas ut av loven. Oslo tingrett mener at det kan anføres gode grunner både for og imot å ha en bestemmelse i loven som definerer hva som skal anses som vanlig samvær. Etter tingrettens oppfatning kan en lovbestemmelse om hva som er "vanlig samværsrett" virke uheldig i en ellers fornuftig dialog mellom foreldre om den beste ordningen for deres eget barn. En rekke faktorer kommer inn og bestemmer hva som vil være en god og hensiktsmessig samværsordning, blant annet barnets alder, avstanden mellom foreldrehjemmene og ikke minst konfliktnivået mellom foreldrene.

Oslo tingrett vil tilføye at selv om lovgiveren skulle opprettholde en bestemmelse om "vanlig samværsrett" - og endog utvider denne - så kan en slik bestemmelse bli avgjørende eller retningsgivende for domstolene i de tilfellene hvor konfliktnivået er ekstra høyt. I disse sakene kan det bli nødvendig for dommeren å "skreddersy" en samværsordning som man alt i alt finner vil være best for barnet. Det er domstolens erfaring at dette i mange saker vil være tilfellet. Når dommeren finner det nødvendig å utarbeide en detaljert samværsordning, blir det i dommen normalt ikke brukt uttrykket "vanlig samværsrett", og resultatet kan komme til å avvike ganske sterkt fra det vanlige. Domstolen skal alltid ha barnets beste for øye, og i mange saker som blir prøvet for domstolen er konfliktnivået mellom foreldrene høyt.

Dersom en ordning med "vanlig samvær" skal komme til uttrykk i lovteksten, bør det vurderes om dette bør differensieres for samvær med de minste barna. Oslo tingrett er av den oppfatning at de ordninger som egner seg for samvær for barn i 3-4 års alderen eller eldre, ikke passer like godt for de yngste barna. Fra de rettsoppnevnte sakkyndige blir det ofte understreket at barn under 3-4 år ikke bør være for lenge borte fra hovedomsorgsgiver. Oslo tingrett reiser spørsmål ved behovet om aldersdifferensiering bør tas inn i lovteksten eller komme klart frem i forarbeidene. Forslaget til vanlig samvær vil heller ikke alltid passe for barn i 13-14 års alderen. Disse anses ivaretatt ved at deres medbestemmelsesrett kommer inn med full tyngde.

5. Samvær under tilsyn

Utvalget foreslår å utvide muligheten for bruk av en offentlig tilsynsperson i inntil 32 timer. Oslo tingrett ser dette forslaget som positivt og svært ønskelig. I de vanskeligste sakene for domstolene, der særlig rus, psykiatri eller vold kan være problemet hos den ene av foreldrene, kan det likevel være til barnets beste å ha samvær med vedkommende. Det er da helt nødvendig at samværene foregår på en betryggende måte for barnet i trygge omgivelser, også for å trygge den andre av foreldrene. Særlig vil det være nødvendig i situasjoner hvor det ikke er nær-stående eller familie som kan bidra til å skape denne tryggheten. Dette må uansett anses som en unntaksordning av begrenset omfang og muligens begrenset varighet. Oslo tingrett finner grunn til å peke på at ordningen bør brukes med stor forsiktighet, eventuelt overhodet ikke, i de tilfellene der det har vært omfattende voldsbruk i familien, og der barnet selv har vært utsatt for vold og overgrep. Tingretten er for øvrig enig med utvalget i at det er viktig å gjennomføre et forskningsprosjekt som undersøker hvordan denne type samværsordninger fungerer for barna, bostedsforelderen og samværsforelderen.

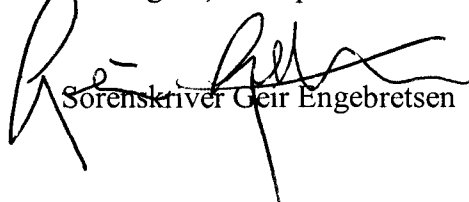
6. Delt bosted

Utvalgets flertall mener at loven ikke bør ha noe utgangspunkt om barnets bosted, mens mindretallet mener at delt bosted bør gjøres til lovens hovedregel. Oslo tingrett er enig med utvalgets flertall i at et lovregulert utgangspunkt om delt omsorg "kan legge føringer i retning av en løsning som i det konkrete tilfelle ikke er i samsvar med det overordnede hensyn om at alle avgjørelser som gjelder barn skal bygge på barnets beste".

Utvalgets flertall mener videre at domstolene skal gis kompetanse til å idømme delt bosted. Av disse mener riktignok et flertall at det bør inntas et vilkår om særlige grunner for å idømme delt bosted. Mindretallet mener at domstolene ikke bør gis kompetanse til å idømme delt bosted.

Oslo tingrett anbefaler at det ikke gjøres vesentlige endringer i dagens rettstilstand. En alminnelig adgang til å idømme delt bosted, vil sannsynligvis medføre flere prosesser, noe som normalt ikke vil være til barnas beste. En eventuell unntaksvis adgang til å idømme delt bosted, bør i tilfelle forbeholdes tvister hvor særlige grunner taler for en slik løsning.

Oslo tingrett, 26. september 2008

Sørenskriver Geir Engebretsen